

# NOORDOOST-ITALIË

van reizigers voor reizigers

**TROTTER**



**NOORDOOST-ITALIË**

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

## TROTTER

Uitgeverij Lannoo  
Kasteelstraat 97  
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo  
Postbus 97  
NL-3990 DB Houten

**E-MAIL: [TROTTER@LANNOO.BE](mailto:TROTTER@LANNOO.BE)**

**[WWW.TROTTERCLUB.COM](http://WWW.TROTTERCLUB.COM)**

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer € 25 betaalt, behoort een hotel waar je € 75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

**VERTALING** Petra van Caneghem; Imago Mediabuilders

**REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND** Wegwijzer, Brugge

**OMSLAGONTWERP** Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

**ONTWERP BINNENWERK** Imago Mediabuilders

**OMSLAGFOTO** Iakov Kalinin / Shutterstock

**OORSPRONKELIJKE TITEL** Le Routard – Italie du Nord, Le Routard – Venise

**OORSPRONKELIJKE UITGEVER** Hachette, Paris

**DIRECTEUR VAN DE REEKS EN AUTEUR** Philippe Gloaguen

**STICHTERS** Philippe Gloaguen en Michel Duval

**ADJUNCTREDACTEUREN** Benoît Lucchini en Amanda Keravel

**REDACTEUREN** Olivier Page, Véronique de Chardon, Isabelle Al Subaihi, Anne-Caroline Dumas, André Poncelet, Marie Burin des Rozières, Thierry Brouard, Géraldine Lemauf-Beauvois, Anne Poinot, Mathilde de Boisgrollier, Alain Pallier en Fiona Debrabander

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),  
Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2016

© Cartografie Hachette Tourisme

**[WWW.LANNOO.COM](http://WWW.LANNOO.COM)**

D/2016/45/342 - ISBN 978 94 014 3195 8 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.


**VEELGESTELDE VRAGEN** 11

**24 TOPERVARINGEN VAN TROTTER** 13

**REIZEN NAAR NOORDOOST-ITALIË** 16

**NOORDOOST-ITALIË PRAKTISCH** 21

ABC van Italië	22
Alvorens te vertrekken	22
Budget	24
Feesten en feestdagen	25
Foaien	26
Geldzaken	27
Gehandicapten	28
Gezondheid	28
Internetadressen	28
Klimaat	29
Noodgevallen	29
Openingstijden	29
Overnachten	30
Post	32
Reisliteratuur	32
Reisroutes	33
Risico's en ergernissen	36
Taal	36
Roken	38
Telecommunicatie	38
Vervoer	40
Winkelen	46

**MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR** 49

Beroemde personen	50
Bevolking	55
Cultureel erfgoed	56
Drank	58
Economie	60
Film	62
Geografie	64
Geschiedenis	65
Keuken	78
Literatuur	82
Media	85
Pasta	86
Restaurants	88
Werelderfgoed van Unesco	89

**VENETO**

Verona	96
Vicenza	116
Tocht door de heuvels rond Vicenza	128
Tocht langs kleine wegen van Bassano naar Treviso	133
Treviso	135
Padua (Padova)	144
Tocht door de Euganische heuvels, ten zuiden van Padua	157
Brentakanaal (Canale del Brenta)	162

# INHOUD

## EMILIA-ROMAGNA

Bologna 171

### TEN WESTEN VAN BOLOGNA 192

Modena 192

Parma 201

Hertogdom Parma en Piacenza 212

Piacenza 217

### TEN OOSTEN VAN BOLOGNA 224

Ferrara 224

Podelta 237

Ravenna 239

## VENETIË

### VENETIË PRAKTISCH 257

ABC van Venetië 258

Budget 258

Feesten 260

Gehandicapten 262

Internetadressen 262

Kaarten, bezoeken, vervoer 263

Kinderen (en hun ouders!) 266

Kleding en uitrusting 267

Klimaat 268

Noodgevallen 269

Openbare wc's 269

Openingstijden 269

Overnachten 270

Post 273

Reisliteratuur 274

Reisroutes 275

Risico's en ergernissen 277

*Vaporetto*, gondel en boottaxi 278

Wegwijs in de stad 281

Winkelen 282

### MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR 285

Beroemde Venetianen 286

Bevolking 287

Cafés en bars 287

Carnaval 288

Commedia dell'arte 289

Cultureel erfgoed 290

Drank 298

Economie 300

Film 301

Geografie en verstedelijking 303

Geschiedenis 305

Keuken 310

Literatuur 312

Milieu 313

Muziek, theater en biennale 315

Sport en vrije tijd 317

Werelderfgoed van Unesco 318

Zeden en gewoonten 318

### NUTTIGE ADRESSEN EN INFORMATIE 319

Aankomst in Venetië 321

Nuttige adressen 338



<b>CANAL GRANDE</b>	<b>343</b>	<b>DE NOORDELIJKE EILANDEN</b>	<b>434</b>
Linkeroever	347	San Michele	434
Rechteroever	349	Murano	435
<b>SAN MARCO</b>	<b>351</b>	Burano	439
<b>DORSODURO</b>	<b>371</b>	San Francesco del Deserto	443
<b>SAN POLO EN SANTA CROCE</b>	<b>387</b>	Torcello	444
<b>CANNAREGIO</b>	<b>403</b>	Sant'Erasmus	445
<b>CASTELLO</b>	<b>415</b>	<b>DE ZUIDELIJKE EILANDEN</b>	<b>446</b>
<b>DE EILANDEN IN HET BASSIN VAN SAN MARCO</b>	<b>429</b>	Lido	446
La Giudecca	429	San Lazzaro degli Armeni en San Servolo	449
San Giorgio Maggiore	432	Chioggia	451
		<b>HET VASTELAND, VAN MESTRE TOT SABBIONI</b>	<b>453</b>
		<b>REGISTER</b>	<b>462</b>

<b>KAARTEN EN PLATTEGRONDEN</b>			
Afstanden tussen de steden	45	Ravenna	240-241
Bologna	174-175	Piacenza	218-219
Burano	441	Treviso	136-137
Canal Grande	344-345	Veneto, overzichtskaart	94-95
Emilia-Romagna, overzichtskaart	170-171	Venetië – plattegrond I	324-325
Ferrara	226-227	Venetië – plattegrond II	326-327
Ferrara, detailkaart	229	Venetië – plattegrond III	328-329
Italië, spoorwegnetwerk van	41	Venetië – plattegrond IV	330-331
Lagune van Venetië, overzichtskaart	254-255	Venetië – detailkaart I	332-333
Modena	193	Venetië – detailkaart II	334-335
Murano	437	Venetië – transport op het water	337
Noord-Italië, overzichtskaart	18-19	Verona	98-99
Padua	146-147	Vicenza	118-119
Parma	203		

# VEELGESTELDE VRAGEN

## NOORDOOST-ITALIË

### ■ **Wat is het beste seizoen om Italië te bezoeken?**

Het tussenseizoen (april-mei en september-oktober) is een aangename periode. In de zomer zijn de steden vaak verlaten.

### ■ **Wat is de beste manier om naar het land te reizen?**

Het vliegtuig is ongetwijfeld de snelste oplossing, vooral voor een kort verblijf. De luchtvaartmaatschappijen bieden vluchten aan tegen heel scherpe prijzen.

### ■ **Is het leven er duur?**

Je geeft het meeste geld uit aan overnachtingen en bezienswaardigheden. Steden hebben steeds vaker interessante passen om musea en monumenten te bezoeken. Buiten het seizoen krijg je kortingen op overnachtingsgelegenheden.

### ■ **Zijn kinderen welkom?**

Italianen houden van kinderen. Maar het rijke erfgoed van het land kan je engeltjes ook wel gaan vervelen. Wissel wandelingen af met museumbezoeken. En het eten? Dat is top: pizza's, pasta, ijsjes ...

### ■ **Moet je Italiaans spreken om jezelf verstaanbaar te maken?**

Het is mooi meegenomen als je een paar woordjes Italiaans spreekt. Italianen begrijpen goed Frans (hoewel steeds minder), maar spreken ook steeds vaker Engels.

### ■ **Kun je je in Noordoost-Italië gemakkelijk verplaatsen zonder auto?**

Ja, combineer de trein en de bus. In het centrum van de belangrijkste steden van Noordoost-Italië is de auto zo goed als verboden. Wanneer je alleen steden bezoekt, ben je dus beter af zonder auto. Toch is een auto aan te raden als je het platteland wilt verkennen.

### ■ **Is het in Noordoost-Italië kouder dan in de rest van het land?**

Dit deel van Italië komt niet overeen met het clichébeeld dat je misschien van het land hebt (dat van een land onder een verpletterende zon). De streek ligt op dezelfde breedtegraad als Zuid-Frankrijk en heeft een vergelijkbaar klimaat. In de steden die meer in het binnenland liggen, kan het in de zomer erg warm zijn (daarom zijn ze dus verlaten). De noordelijke streken, dicht bij de Alpen, kennen echte winters.

DE RECHTERBORST VAN HET STANDBEELD  
VAN JULIA AANRAKEN, BRENGT GELUK.



### Dag 6 en 7: Vicenza en de omgeving van Padua

Vicenza is de stad van Palladio en de sporen daarvan zijn nog overal te zien: de Basilica Palladiana, het piazza dei Signori, het Teatro Olimpico en de luxevilla's die op een steenworp van het centrum liggen, zoals de Rotonda en de Villa Valmarana. Bezoek Padua ook voor de sublieme Cappella degli Scrovegni met fresco's van Giotto, het Battistero della Cattedrale, het Museo Civico en natuurlijk de Basilica di Sant'Antonio.

### Tien dagen

#### Dag 3, 4 en 5: Ravenna, Ferrara, Padua

Je hoeft niet meer te kiezen, bezoek ze allemaal!

#### Dag 10: Parma

De gastronomische regio bij uitstek! Al dat lekkers is voor jou: fijne vleeswaren en kazen, tortelli (ravioli gevuld met ricotta)! Te bezoeken: de Duomo, het Battistero en de Camera di San Paolo met fresco's van Correggio.

### Twee weken

Tussen Padua en Vicenza kun je een dagje Treviso inlassen, een bezoek aan Parma uitbreiden met een ommetje langs het hertogdom Parma en Piacenza met fraaie kastelen en forten en even naar Piacenza gaan. De reis gaat verder naar Modena, de stad van de beroemde balsamico-azijn, van het prachtige piazza Grande dat Werelderfgoed is, het Museo Ferrari ...

### Jouw interesse gaat vooral uit naar ...

#### In Veneto

##### ... cultuur, musea

Verona (Museo di Castelvecchio), Ferrara (Castello Estense, Palazzo dei Diamanti en Palazzo Schifanoia).



**... gezinsuitstapjes**

Verona, Vicenza, Padua (de verkeersvrije wijken, de markten, de ijsjes!).

**... genieten met zijn tweetjes**

Verona natuurlijk (Romeo en Julia!), Vicenza (de Palladiaanse villa's), Treviso (de wijk Pescheria).

**... muziek**

Verona (Arenafestival), Vicenza (concerten in het Teatro Olimpico).

**... charmante dorpjes**

Bassano del Grappa, Marostica, Asolo, Cittadella.

**... feesten**

Verona (aan de andere kant van de Adige!), Padua (het levendige piazza delle Erbe, delle Frutta en dei Signori).

**In Emilia-Romagna****... lekker eten**

Dit is een paradijs! Bologna en de mortadella en de overheerlijke ijsjes; Parma met de ham, de kaas; Modena met de bekende balsamico-azijn ... In Bologna en Modena vind je ook schitterende overdekte markten waar je een voorraadje lekkers kunt inslaan.

**... genieten met zijn tweetjes**

In Bologna, met de kilometers arcades waarin je heerlijk met z'n tweetjes kunt slenteren. Studentikoze, ontspannen of chique sfeer, het hangt er maar vanaf in welke wijk je bent!

**In Ferrara****... gezinsuitstapjes**

In de hele streek is veel cultuur te bezoeken, dat kan vermoeiend zijn voor de kinderen. Toch is Bologna een boeiende stad, de prachtige bogen, de Basilica Santo Stefano (een Russische matroesjka!). Als de kleinste er zin in heeft (en jij ook natuurlijk), kun je naar de top van de Torre Asinelli klimmen, een bijzondere ervaring; om even bij te komen of verveling tegen te gaan, is er een prima ijs salon in de buurt! De vesting Vignola, in de buurt van Modena, is heel leuk: een doolhof van gangen en zalen. Het marionettenmuseum in het Castello dei Burattini in Parma is een bezoek waard, hier geen schilderijen, kerken en paleizen. Wie tot slot fan is van auto's, gaat naar het Museo Ferrari in Modena (maar alleen als ze heel, heel braaf zijn, het is er heel erg duur!).

**... cultuur**

Alle steden in deze regio, zonder uitzondering. Allemaal tellen ze een aantal schitterende musea (vaak in immense paleizen), kerken, fraaie pleintjes en andere plekjes; er is niet genoeg plaats in onze gids!

**... muziek**

Bologna met het mooie Muziekmuseum en het Oratorio di San Colombano met de boeiende collectie klavichorden, klavecimbels en piano's; Parma en het Teatro Regio;

zich ook op voor laat staan. Omdat de afstanden niet zo groot zijn, kun je ontzettend veel bezoeken. Reken echter niet te veel op kleine en minder drukke wegen: overal is het verkeer druk.

## VERONA

POSTCODE 37100 | 265.100 INWONERS

☉ Deze prachtige stad is één groot museum in een sierlijke bocht van de rivier Adige, die aan de voet van de geheel groene heuvels kronkelt. Verona is Werelderfgoed en heeft schitterende monumenten uit de Romeinse, gotische en renaissance-tijd. Een architectonisch erfgoed dat bewonderenswaardig goed bewaard is gebleven en te gelde is gemaakt. Zoals het Romeinse amfiteater dat in de zomer een van de belangrijkste operapodia van de wereld is. De stad heeft in de loop van de geschiedenis allerlei kunstenaars en dichters geïnspireerd, maar Shakespeare is ongetwijfeld degene geweest die het meest heeft gedaan voor de promotie van Verona.

### GESCHIEDENIS

**EEN BEETJE GESCHIEDENIS** | Nadat Verona eerst een welgestelde Romeinse stad was (zoals je nog merkt aan de arena en het Romeinse theater), beleefde het in het feodale tijdperk woelige tijden. Het werd beurtelings binnengevallen door de Ostrogoten, de Longobarden en de Franken. In de 12de eeuw werd het een vrije gemeente en zodra de heren Scaligeri aan de macht waren, liet Verona zich gelden als de hoofdstad van een machtige Staat die regeerde over een groot deel van Veneto en zich uitstrekte tot aan Toscane. In navolging van Dante, die enkele jaren doorbracht in Verona aan het hof van Cangrande I (aan wie hij een deel van zijn *Divina Commedia* opdroeg), stimuleerden de Scaligeri de ontwikkeling van de kunsten en bouwden ze opmerkelijke monumenten. In 1405 valt Verona onder de Republiek Venetië en wordt vanaf dan een zeer actief kunstzinnig en cultureel centrum tot aan de Franse invasie in 1796.

### Romeo en Julia

Verona heeft zijn bekendheid in grote mate te danken aan het tragische verhaal van deze twee geliefden, afkomstig uit elkaar vijandig gezinde families. Ze besluiten bij elkaar te blijven ondanks de vete tussen hun ouders. Het noodlot achtervolgt hen echter. Romeo doodt in een duel de neef van Julia en moet Verona ontvluchten. Julia wordt door haar familie gedwongen een man te trouwen die ze veracht. Om haar te redden bereidt broeder Lorenzo, die hen in het geheim heeft gehuwd, een brouwsel waardoor Julia in een diepe slaap wordt gedompeld. Afsproken is dat men haar later zal halen opdat ze zich bij Romeo kan voegen. Maar de arme kerel, die zijn geliefde dood waant, vergiftigt zichzelf. Wanneer Julia wakker wordt, steekt ze zich boven op het lichaam van haar man een mes in de borst. Het stuk van Shakespeare is gebaseerd op een 16de-eeuwse novelle waarin de geschiedenis van Giulietta Capuleti en Romeo Montecchi wordt verteld. De galante Italianen hebben het, naar het voorbeeld van Da Porto, de auteur van de novelle, over *Giulietta e Romeo*.

## WIST JE DIT?

**CLUB VAN GEBROKEN HARTEN** | Wist je dat jaarlijks tientallen gebroken harten Julia een brief schrijven? Dat is niet echt vreemd. Wel vreemd is dat ze antwoord krijgen! Al deze post wordt verwerkt door leden van de in 1972 opgerichte 'Juliaclub'. De gewoonte om haar een brief te schrijven, zou ontstaan zijn in 1937, kort nadat de film *Romeo and Juliet* van George Cukor in de Verenigde Staten uitkwam.

## Het verborgen gezicht van Verona

Blijf minstens een of twee nachten en ontdek het verborgen gezicht van Verona. In de eerste plaats het militaire verleden, met een panoramatour langs de versterkingen die de Romeinen optrokken en die in de middeleeuwen verstevigd werden door de Scaligeri, de Venetianen van de Serenissima en later de Oostenrijkers in de 19de eeuw. Uiteindelijk zouden ze door de troepen van Napoleon 'omgewerkt' worden. Het militaire verleden houdt ook een strijd voor de toekomst in. Heel wat verenigingen zetten zich in om deze plekken, die heel wat herinneringen herbergen, een tweede leven te geven. 's Avonds ontdek je een betoverende stad die wemelt van de prachtadresses.

## AANKOMST EN VERTREK

### MET HET Vliegtuig

**Luchthaven Valerio Catullo di Verona-Villafranca:** via Caselle 1, 37066 Caselle di Sommacampagna – 16 km ten zuidwesten van Verona  
 ☎ 045 809 56 66 **W** [aeroportoverona.it](http://aeroportoverona.it)  
 Ter plaatse: wisselkantoor, geldautomaat, autover-

huur, taxi's en een Bureau voor Toerisme (IAT) ☎ 045 861 91 63, in het hoogseizoen geopend ma.-di. 10.00-16.00 u, wo.-za. 10.00-17.00 u, gesloten in de winter). Regelmatige verbindingen van onder meer Air France, Lufthansa, British Airways, Air Italia, Air Dolomiti maar ook lowcostmaatschappijen (Meridiana) naar vooral nationale bestemmingen (Rome, Napels, Bari, Cagliari, Palermo).

- Nuttige adressen**
- 1 Bureau voor Toerisme IAT
  - 2 Openbare wc's
  - 4 Box office van de arena's
  - 5 Box Office

- Slapen**
- 10 Camping Castel San Pietro
  - 11 Hotel Scalzi
  - 12 Ostello della Gioventù Villa Francescatti
  - 13 Protezione della Giovane
  - 14 B&B Anfiteatro
  - 15 Hotel Siena
  - 16 Hotel Armando
  - 18 Hotel Trieste en Hotel Verona
  - 19 Hotel Aurora
  - 20 Ad Centrum B&B
  - 22 Hotel Torcolo
  - 23 Hotel Gabbia d'Oro
  - 24 Agriturismo alle Torricelle

- Eten**
- 30 La Taverna di Via Stella
  - 32 Trattoria Al Pompiere
  - 37 Osteria Al Duca
  - 38 Osteria Verona Antica
  - 39 De Rossi
  - 40 Caffè Carducci

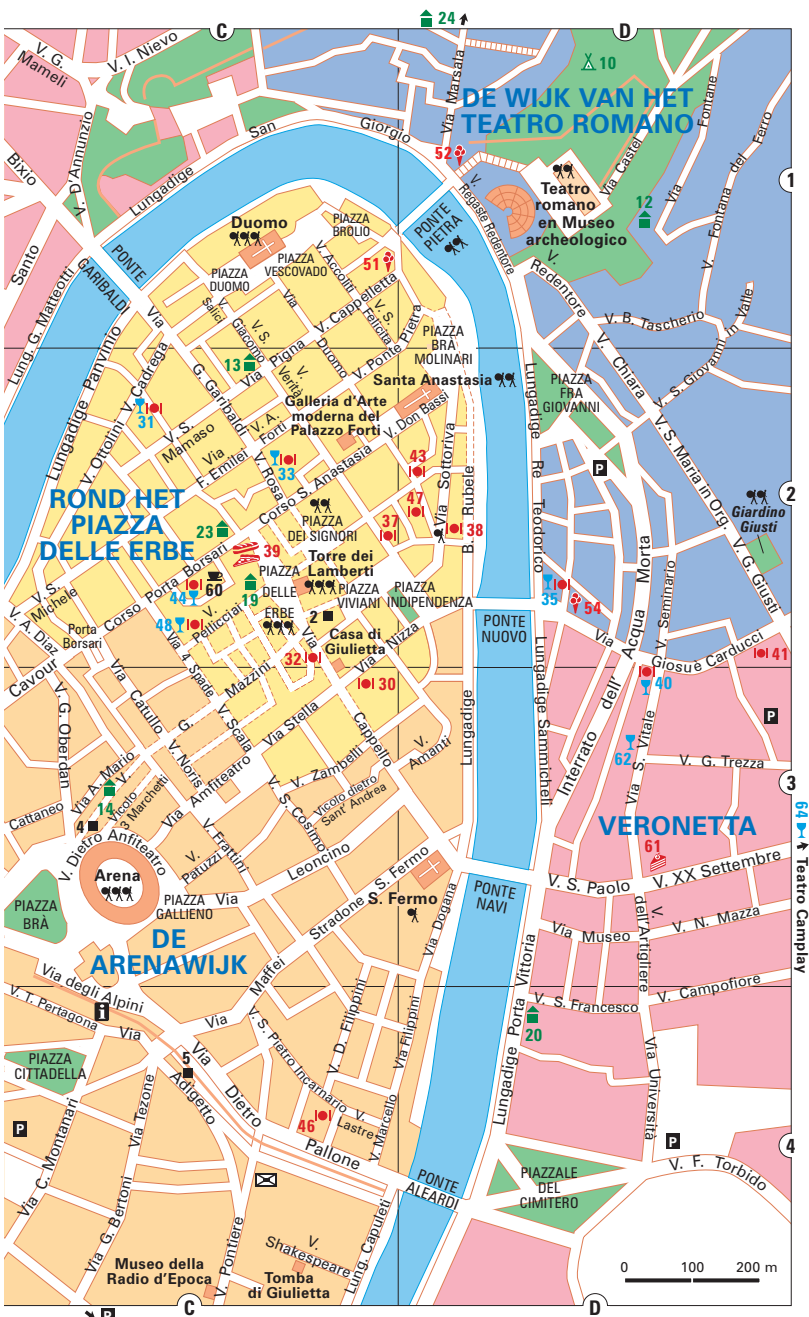
- 41 Osteria Perbacco
- 43 Osteria Al Carro Armato
- 46 Antica Trattoria Al Bersagliere
- 47 Trattoria alla Trota da Luciano

- lets drinken, een hapje eten tijdens borreltijd**
- 31 Osteria a la Carega
  - 33 Caffè Monte Baldo
  - 35 Bar Porteghetti
  - 40 Caffè Carducci
  - 44 Osteria del Bugiardo
  - 48 Osteria Le Vecete
  - 62 Bar Malacarne
  - 63 Via Roma 33 Caffè
  - 64 Madigan's Pub

- Een lekker ijsje eten**
- 50 Gelateria Savoia
  - 51 Gelateria Artigianale Ponte Pietra
  - 52 Dolcezze Al Pompiere
  - 53 Zeno Gelato e Cioccolato
  - 54 Gelateria Ballini

- Koffiedrinken, lekker gebak eten**
- 60 Caffè Borsari
  - 61 Pasticceria Scapini





## WIST JE DIT?

**SPOOKPALAZZO** | Vertrouw de uiterlijke schijn van het mooie Palazzo Dario niet: sinds 1487 zou het *palazzo* verdoemd zijn. Een griezelverhaal zonder eind: vreemde ziektes, moorden, zelfmoorden, bizarre ongevallen. Dit weelderige bouwwerk brengt zijn bewoners alleen maar ongeluk. De laatste bewoner, een miljardair die verwickeld was in een corruptiezaak, maakte in 1993 een eind aan zijn leven. Je zou er bijgelovig van worden. Woody Allen vertoef vaak in Venetië en heeft met het idee gespeeld om het huis te kopen. Maar toen men hem vertelde van de vloek die erop rustte, bedacht hij zich direct!

🦋🦋 **Palazzo Bernardo**: 15de eeuw, net voorbij de rio della Madonnetta. Een van de mooiste gotische bouwwerken aan het Canal Grande, in zeer goede staat. De gevel lijkt sterk op die van de Ca'd'Oro.

🦋🦋🦋 **Palazzo Pisani-Moretta**: 15de eeuw, dicht bij de rio San Polo. Privéwoning. Prachtige ontvangszaal, versierd door Tiepolo en Veronese. Er worden nog steeds bals gehouden. Let op de tweede verdieping, die hoger is dan de eerste, en op de twee mooie loggia's (grote ramen).

🦋 **Palazzo Civran-Grimani**: 17de eeuw, voor de aanlegsteiger van San Tomà. Hoge boogvensters over de hele gevel.

🦋🦋 **Palazzo Balbi**: 16de eeuw, aan de samenloop van het Canal Grande en de rio Foscari, ook wel de bocht van het Canal Grande genoemd. Wit gebouw in renaissancestijl. De overvloedige decoratie wijst op de naderende barok. Onlangs gerestaureerd. Nu de zetel van de *Regionale Raad van Veneto*.

🦋🦋🦋 **Ca'Foscari**: 15de eeuw, net voorbij het Palazzo Balbi. Mooi en groot gebouw, waar nu de *universitaire faculteit Economie en Bedrijfskunde* is gevestigd. Koning Hendrik III verbleef hier in 1574, tijdens het begin van zijn regeerperiode.

🦋🦋 **Palazzo Giustinian**: 15de eeuw. In het verlengde van de gevel van de Ca'Foscari en samen een indrukwekkend geheel. Wagner componeerde hier een deel van zijn *Tristan en Isolde*.

🦋🦋🦋 **Ca'Rezzonico**: 17de-18de eeuw. Zie 'Dorsoduro: wijk van de Ca'Rezzonico'.

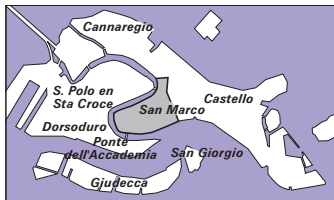
🦋🦋 **Palazzo Loredan**: 15de eeuw. Tweede *palazzo* voorbij de rio Malpaga, tegenover de Ca'del Duca. Ook wel het *Palazzo dell'Ambasciatore* genoemd, omdat de Oostenrijkse ambassade er in de 15de eeuw gevestigd was.

🦋 **Palazzo Contarini degli Scrigni**: 14de-16de eeuw. Op de hoek van het Canal Grande en de rio San Trovaso. Een geheel van twee paleizen, eigendom van de familie Contarini die in Venetië talrijke bezittingen had. De fabelachtige collectie schilderijen werd in 1838 nagelaten aan het *Museo dell'Accademia*. Let op het observatorium op het dak.

🦋🦋 **Palazzo Barbarigo**: 19de eeuw. Voorbij de rio San Vio, op de gelijknamige *campo*. Het is versierd met mozaïeken en fungeert als winkel- en expositieruimte voor een glasfabriek.

🦋🦋🦋 **Ca'Venier dei Leoni**: 18de eeuw. Niet helemaal afgewerkt, alleen de begane grond is nog te zien. Nu de Peggy Guggenheim Collection. Zie 'Dorsoduro, wijk van de Salute'.

🦋🦋🦋 **Palazzo Dario**: 15de eeuw. Op de hoek van het Canal Grande en de rio delle Torreselle. Mooie asymmetrische gevel met veelkleurig marmeren inlegwerk. Schoorstenen die typisch zijn voor de Venetiaanse architectuur.



Al eeuwen klopt hier het hart van Venetië. Het resultaat is een schitterend architecturaal geheel dat uniek is in de wereld. Je ziet het meteen, grootsheid kun je niet ontkennen. Pracht, rijkdom, adel en macht van Venetië staan in ons geheugen gegrift en hebben de persoonlijkheid van de stad gekleurd! De basiliek, het Palazzo Ducale en het wereldberoemde piazza San Marco, een prachtig geheel, bepalen het aanzicht van deze toeristische wijk. Hier nemen dagelijks duizenden toeristen foto's van zichzelf. En wij geven ze geen ongelijk. Rondwandelen op het piazza San Marco is de polsslag nemen van de Serenissima, dieper kijken dan het bovenste laagje dat fraai is ingekleurd door genieën als Canaletto, Turner, Corot, Manet, Monet en Renoir. De wijk San Marco en de monumenten hebben vele eeuwen doorstaan, met een vasthoudendheid die grenst aan het miraculeuze en ondanks de grote wisselvalligheid van de geschiedenis. Misschien is dat wel wat we eerst en vooral moeten bewonderen: de historische continuïteit in het hart van Venetië.

's Nachts blijft dit een van de betoverendste plaatsen in de stad, waar dromen tot leven komen. Als je er toevallig wandelt, komt de muziek van een kerkconcert je tegemoet, zie je angstaanjagende schimmen op de muren van een kronkelig steegje en geniet je van de discrete charme van een wandeling in de stilte waarop het kleinste gerucht al je zintuigen op scherp zet. Kortom, dit moet je minstens eenmaal in je leven meemaken.

## SLAPEN

### IN EEN KLOOSTER


**Domus Ciliota (detailkaart II C4, 42):** *calle delle Múneghe, San Marco 2976* ☎ 041 520 48 88 @ info@ciliota.it W ciliota.it. *Vaporetto 1, Sant'Angelo. Tweepersoonskamer met badkamer € 80-170 afhankelijk van het seizoen. Ontbijt inbegrepen. Wifi.* Ongeveer zestig bedden in een oud klooster uit het einde van de 15de eeuw. Grote, sobere en zeer schone kamers en een, twee of drie bedden. Enkele kamers met tweepersoonsbed en zelfs een met een kingsize bed, een uitzondering. Vriendelijk personeel. Twee gemeenschappelijke ruimten op de begane grond en een prachtige binnenplaats met mooie bloemen waar je 's zomers ontbijt.




### DOORSNEEPRIJS TOT LUXEUS

**Albergo San Samuele (detailkaart II C4, 72):** *salizada San Samuele, San Marco 3358* ☎ 041 520 51 65 @ info@hotelsansamuele.com W hotelsansamuele.com. *Vaporetto 1, Sant'Angelo. Gesloten jan. Tweepersoonskamer € 50-170 met badkamer. Geen ontbijt. Wifi.* In een van de weinige rustige winkelbuurten (veel ontwerpers), bij het Palazzo Grassi. Tien vrij ruime kamers op de eerste verdieping met comfortabele, zorgvuldige inrichting. Drie kamers delen een badkamer, twee andere zijn gezinskamers. Let op, in het hoogseizoen kan het zijn dat je minimaal 4-5 nachten moet blijven (een 'lang weekend' genoemd).

**Hotel Ai Do Mori (detailkaart II D4, 74):** *calle Larga, San Marco, 658* ☎ 041 520 48 17 of 041 528 92 93 @ reception@hotelaidomori.






com  [hotelaidomori.com](http://hotelaidomori.com). *Vaporetti 1 en 2, San Marco Vallarosso. Tweepersoonskamer € 60-120, afhankelijk van seizoen en comfort; ook kamers voor 3-5 personen; geen ontbijt. Tv, airco. Wifi.* Het hotel telt een dozijn praktische en centraal gelegen kamers, maar je moet wel rekening houden met lawaai overdag, ook al is er dubbele beglazing. Op de derde verdieping ligt een pareltje verscholen: de *camera del pittor*, een kleine kamer voor twee met een terras met uitzicht op de koepels van de San Marco-basiliek. Van tevoren reserveren! Kamers 2, 6 en 9 kijken uit op de campanile. Ook enkele kamers in het bijgebouw, waar het rustiger maar even charmant is: onbewerkte houten balken, parketvloer en mooie kleuren. Hartelijke ontvangst. Eigenares Antonella slooft zich ontzettend voor je uit.





 **Casa Artè (detailkaart II C4, 76):** *calle del Fruttariol, San Marco 2901*  041 520 08 82  [locandaarte.com](http://locandaarte.com). *Vaporetto 1, San Angelo of Accademia; vaporetto 2, San Samuele of Accademia. Tweepersoonskamer € 60-180, afhankelijk van het seizoen. Ontbijt inbegrepen. Wifi.* Gastenverblijf in een vrij rustige wijk van San Marco, weg van de toeristische drukte. De zes kamers zijn genoemd naar bekende schilders. Stijlvol en ruim, met zorg ingericht in typisch Venetiaanse stijl: rood of geel behang aan de muren. In kamer 10 onder de hanenbalken (de juniorsuite) is plaats voor vijf personen. Dit is de kamer met het meeste licht. Ook een bijgebouw 150 m verderop. Té klassieke kamers. Vermijd de kamers op de begane grond bij de receptie.





 **Locanda ai Bareteri (detailkaart II D4, 45):** *calle di Mezzo, San Marco 4966*  041 523 22 33  [info@bareteri.com](mailto:info@bareteri.com)  [bareteri.com](http://bareteri.com). *Als je van de Rialto komt, via de calle Merceria San Salvador, over de Ponte dei Bareteri (laat Trattoria Sampione rechts liggen), neem de overdekte doorgang lang het kanaal en de eerste naar links. Tweepersoonskamer € 90-250, afhankelijk van het seizoen. Ontbijt inbegrepen. Wifi.* In een straatje evenwijdig met de hoofdstraat Merceria, maar weg van de drukte. 12 ruime kamers, waarvan twee voor vier personen. Ruim, goed ingericht (tegelvloer) en comfortabel. Neem bij voorkeur een kamer op de

eerste verdieping (lichter). De kamers met uitzicht op het straatje zijn donkerder.

## LUXUEUS TOT HEEL LUXUEUS

 **Novecento (detailkaart II C4, 57):** *calle del Dose, San Marco, 2683*  041 521 21 45  [novecento.biz](http://novecento.biz). *Vaporetto 1 of 2, Giglio. Tweepersoonskamer € 140-300, afhankelijk van het seizoen. Wifi.* De ligging in een charmant straatje is ideaal. Het charmehotel is oosters ingericht, een verwijzing naar de tijd waarin Venetië een Europese stopplaats was aan de kruidenroute. Beeldjes van Ganesh, bamboe, teakhouten meubels, een stijlvolle en exotische inrichting geven de negen kamers heel wat persoonlijkheid. Wij hebben een zwak voor kamer 2. De kleine rustige binnenhof met veel bloemen is de ideale plek om in alle rust te ontbijten. Discrete bediening met kleine attenties. Het adres van Marisa is een echte aanrader.

 **Ca'Leon d'Oro (detailkaart I D3, 64):** *sottoportego del Pirieta, San Marco 5303*  041 241 38 95  [venezia.leondoro@libero.it](mailto:venezia.leondoro@libero.it)  [venezialeondoro.it](http://venezialeondoro.it). *Vaporetto 1 of 2, Rialto. Neem een van de doorgangtjes aan het campo San Bartolomeo. Tweepersoonskamer met ontbijt € 70-280, afhankelijk van het seizoen. Wifi.* Een piepklein gebouw, 100 m van de Ponte di Rialto, uit de drukte. Klassieke inrichting, zonder meer, alleen de Venetiaanse meubels springen eruit. Een van de kamers (nummer 5) is mooier dan de andere en heeft een privéterras met uitzicht op de daken van de basiliek. Je moet wel lang, heel lang, van tevoren reserveren!

 **Ca' del campo (detailkaart II D4, 38):** *campo della Guerra, San Marco, 511*  041 241 16 60  [info@cadelcampo.it](mailto:info@cadelcampo.it)  [cadelcampo.it](http://cadelcampo.it). *Vaporetto 1 en 2, San Marco Vallarosso. Tweepersoonskamer € 180-250, afhankelijk van het seizoen. Ontbijt inbegrepen. Wifi.* Je komt binnen via een rustig pleintje. Het paleis uit de 16de eeuw werd gemoderniseerd en telt zo'n twintig heel comfortabele kamers, waarvan er drie uitkijken op het kanaal. Verzorgde inrichting: Perzisch tapijt in de entree, kasten met knoesten van iepenhout, schilderijen aan de muren, zacht tapijt op de grond, een marmeren



badkamer. De kamers op de vierde verdieping liggen onder het dak. De driepersoonskamers kunnen gescheiden worden, zo krijgt de kamer wat meer intimiteit. Heel vriendelijke, meertalige ontvangst.

**Hotel Montecarlo (detailkaart II D4, 44):** *calle dei Specchieri, San Marco, 463* ☎ 041 520 71 44 @ mail@venicehotelmontecarlo.com W venicehotelmontecarlo.com. Vaporetto 1 en 2, San Zaccaria. Tweepersoonskamer € 116-320 met badkamer, afhankelijk van het seizoen. Ontbijt inbegrepen. Wifi. Centraler dan in dit Best Western-hotel kun je niet zitten. De onberispelijke kamers combineren het comfort van een ketenhotel met een warme Venetiaanse inrichting. Uitzicht op straat. Heldere kamers op de vierde verdieping. Professionele ontvangst.

## HEEL LUXUEUS TOT SUPERDELUXE

**Hotel Flora (detailkaart II D4, 84):** *calle Bergamaschi, San Marco 2283a* ☎ 041 520 58 44 @ info@hotelflora.it W hotelflora.it. 2 min van het piazza San Marco. Vaporetto 1 of 2, Vallaresso. Bereikbaar via de calle Larga XXII Marzo, het steegje naast juwelier Bulgari en Galleria Contini. Tweepersoonskamers € 130-260, afhankelijk van het seizoen en het comfort. Internet, wifi. Een luxehotel in een oud, 18de-eeuws Venetiaans palazzo dat al twee generaties lang eigendom is van de familie Romanelli. Charmante omgeving voor een romantisch verblijf. Smaakvolle meubels, stijlvolle inrichting, pastelkleurige wandbekleding. Comfortabele, klassieke kamers die met veel smaak zijn ingericht. Kamer met uitzicht op de tuin voor dezelfde prijs. Heerlijk tuintje met een klatende fontein. Professionele ontvangst, allerlei faciliteiten: transfer, reserveringen, tickets voor concerten enzovoort.

## ETEN

In de buurt van het piazza San Marco vind je maar weinig originele adresjes. Meestal is het niet meer dan een meertalig toeristisch menu met opdringerige ronselaars en papieren tafelkleden. We zouden je bij voorkeur meteen mee-

nemen naar Castello of San Polo in de straatjes die bij de Rialto-markt beginnen.

## UIT HET VUISTJE

Meeneempizza's genoeg, maar ze zijn niet allemaal even lekker. Twee adresjes:

**Pizzeria Sansovino (detailkaart II C4, 104):** *calle Zaguri, San Marco, 2628* ☎ 041 528 61 41. Dag. geopend 11.00-20.00 u (in het hoogseizoen later). Grote portie vanaf € 3. Minipizzeria met uitzicht op de gezellige drukte. Knapperig en lekker. Geen eetzaal, wel een keuken en een kraampje buiten.

**Pizzeria L'Angelo (detailkaart II C-D4, 118):** *calle della Mandola, San Marco, 3711* ☎ 041 277 11 26. Dag. geopend 11.30-22.00 u (ma. 16.00 u). Vanaf € 3 voor een pizzapunt. Meeneempizza's die lekker kraken in je mond. Ook panini.

## GOEDKOOP TOT DOORSNEEPRIJS

**Rosticceria Gislon (detailkaart I D3, 100):** *calle della Bissa, San Marco 5424a* ☎ 041 522 35 69 @ san.bartolomeo@hotmail.it. Dag. geopend 9.00-21.30 u. Gesloten 25 dec. en 1 jan. Menu € 20, anders zo'n € 10. In deze tavola calda, een steenworp van de Rialto, is het op ieder uur van de dag dringen. Mooie keuze aan lokale en Siciliaanse specialiteiten achter een grote toonbank: mozzarella in carrozza (een gefrituurd tussendoortje met twee sneetjes brood waartussen een plakje mozzarella en ansjovis (of ham) wordt gelegd), arancini (rijstballetjes met vleesragout). Op de begane grond eet je staand aan de toonbank. Eetzaal op de eerste verdieping (San Bartolomeo), maar iets duurder.

**Osteria al Bacareto (detailkaart II C4, 103):** *hoek Crocera-ramo de la Piscina, San Marco, 3447* ☎ 041 528 93 36. Geopend ma-zaterdag. Maaltijd à la carte € 30-35. Aan de rand van de salizzata San Samuele ligt een discrete osteria met enkele tafels op straat en heldere ruimtes met zwart-witinrichting, zonder overbodige franje. Klassieke Venetiaanse kaart (bonensoep, sardines, vis). Alles is vers, geen diepgevroren

ingrediënten. Heerlijk assortiment *cicchetti* om te delen. Professionele en vriendelijke bediening. Goed adres waar je je onmiddellijk thuis voelt.

## DOORSNEEPRIJS TOT LUXUEUS

**☒ ☒ Trattoria da Fiore (detailkaart II C4, 101):** *calle delle Botteghe, San Marco, 3461*

☎ 041 523 53 10 @ [da.fiore@hotmail.com](mailto:da.fiore@hotmail.com). Geopend wo.-ma. Maaltijd € 30-35. Een aardig adresje met een mooie kaart waarop Venetiaanse specialiteiten prijken. Veel stedelingen die hier komen proeven van de *bigoli in salsa* (spaghetti met sardines en ui) of *castradina*. Wanneer het tijd is voor het aperitief, komen de Venetianen hier bij een glas *spritz* een uurtje praten. Lekker, vers en gemoedelijk.

**☒ ☒ Osteria alla Botte (Antico Calice, detailkaart I D3, 102):** *calle dei Stagneri, San Marco, 5229* ☎ 041 520 97 75. *Neem de calle dei Stagneri als je van de Rialto komt, rechts in een klein straatje, 50 m verderop, op de hoek met een ander steegje. Geopend ma.-wo. middag en do.-zo. Maaltijd à la carte € 35-50.* Een restaurant dat erg geliefd is bij de Venetianen. De inrichting is niet bedoeld om je een intieme avond te bezorgen, maar het is er netjes en goed onderhouden. Er wordt vooral Italiaans gesproken. De bediening heeft meer weg van een brasserie dan van een luxerestaurant, maar ze is wel efficiënt. Eerlijke, klassieke keuken: pasta met zeeduivel, schelpen, sint-jakobs-schelpen, kabeljauw met polenta ...

## IETS DRINKEN, ETEN UIT HET VUISTJE EN UITGAAN

**☒ ☒ Enoteca al Volto (detailkaart II D4, 161):** *calle Cavalli, San Marco 4081* ☎ 041 522 89 45. *Bij de Rialto. Geopend ma.-za. 9.30-15.00 u en 17.30-22.00 u. Maaltijd à la carte € 20-30.* Een wijnbar dus (te oordelen naar de vele etiketten op de muren en de etalages), waar je te midden van de stamgasten rustig kunt genieten van uitstekende wijnen en heerlijke *cicchetti*. Ook leuk voor een lunch. Een intieme maar geanimeerde omgeving. Enkele tafels in de schaduw.

**☒ ☒ Osteria all'Alba (detailkaart I D3, 169):** *ramo dei Tedeschi, San Marco, 5370. Dag. geopend 9.00-24.00 u of later.* Je loopt vanuit San Polo de Ponte di Rialto af, neemt het eerste straatje links en daar vind je een gezellige drukte voor de gevel vol graffiti die de klanten hier hebben achtergelaten. Prachtig verveerd door de tijd. Heerlijke *cicchetti* en *tramezzini*. In een hoekje van de niet zo grote bar kun je op tv blues-, rock- en popconcerten zien. Soms is de sfeer in het weekend verhit.

**☒ ☒ Devil's Forest Pub (detailkaart I D3, 168):** *calle Stagneri, San Marco 5185* ☎ 041 520 06 23 @ [info@devilsforestpub.com](mailto:info@devilsforestpub.com). *150 m van de Rialto. Dag. geopend tot 0.30 u.* Een nogal gelikte Ierse pub. Guinness van de tap, maar niet echt met de sfeer van Dublin, tenzij er voetbal op tv is. Als je allergisch bent voor voetbal, kun je nog altijd darts of backgammon spelen. Tussen de middag kun je er een warme maaltijd of snack verorberen.

## CHOCOLADEMELK EN KOFFIE DRINKEN IN EEN HISTORISCHE OMGEVING

**☒ ☒ Caffè Florian (detailkaart II D4, 250):** *piazza San Marco, San Marco 57* ☎ 041 520 56 41 @ [info@caffeflorian.com](mailto:info@caffeflorian.com). *Geopend ma.-za. 10.00-24.00 u, vr.-za. 23.00 u; 's winters tot 21.00 u. Circa € 12 voor een kop warme chocola en € 7 voor een kop koffie en nog eens € 6 als het orkest speelt (meestal aan het eind van de middag).* Onder de eeuwenoude arcaden van het piazza San Marco ligt het *Florian*, het bekendste en oudste café van de stad. Gesticht in 1720 en genoemd naar de eerste eigenaar, Florian Francesconi. Vanaf het eerste zonnestraatje staan de stoeltjes op het terras. Nog meer dan het beroemde strikje is het geraffineerde luxe-interieur een bezoekje meer dan waard. Aan de kleine 18de-eeuwse salons zijn een paar hedendaagse kunstwerken toegevoegd. Literair café bij uitstek, hier kwamen Goldoni, Jean-Jacques Rousseau, Dickens, Lord Byron, Goethe ... Volgens Balzac was het Florian 'zowel een beurs als een theater, een lees kabinet, een club, een biechtplaats ...'. Marcel Proust zat vaak bij het Chinese standbeeld.



ONDER DE EEUWENOUDE ARCADEN VAN HET PIAZZA SAN MARCO LIGT HET FLORIAN.

**☑ Gran Caffè Quadri (detailkaart II D4, 251):** *galleria San Marco 120-123 ☎ 041 522 21 05. piazza San Marco, tegenover Caffè Florian. Dag. geopend 9.00-24.00 u (in de winter tot 20.00 u). Espresso aan tafel: € 7,50; cocktails: € 20.* Dit was het café van de Oostenrijkers, het Florian van de Italiaanse nationalisten. Betoverende entourage, vooral de bovenverdieping met uitzicht op het plein. Als je hier wilt eten, betaal je een klein fortuin.

**☑ Caffè Lavina (detailkaart II D4, 252):** *piazza San Marco, San Marco 133-134 ☎ 041 522 40 70. Dag. geopend 9.30-0.30 u; in het laagseizoen wo.-ma. tot 22.00 u.* Ook dit is een chic café bij het piazza San Marco. Hoge plafonds, stucwerk en kroonluchters. Heel duur wanneer je op het grote terras gaat zitten, nog duurder wanneer het orkest speelt. Je kunt ook gewoon een heerlijke warme chocolademelk drinken aan de bar.

**☑ Palazzo Danieli:** *riva degli Schiavoni, 4196.* Liefhebbers van James Bond zouden koffie moeten drinken in dit legendarische etablissement. Of ga iets drinken in **Harry's Bar** (*ter hoogte van de aanlegsteiger Vallaresso*). Ook een legendarisch café waar Hemingway graag kwam. Misschien net iets te duur. Je ziet er heel wat. Zie 'Castello, in de buurt van de riva degli Schiavoni'.

## EEN LEKKER IJSJE ETEN

**☑ Gelateria Paolin (detailkaart II C4, 259):** *campo santa Stefano, 2962 ☎ 041 522 55 76. Dag. geopend 10.00-22.00 u.* Een luxe, bekend adres dat al meerdere generaties door dezelfde familie wordt uitgbaat. Ijsjes om mee te nemen of hier op te likken. Heerlijk romig! Een vaste waarde.


## WINKELN

**☑ Max Art Shop (detailkaart II D4, 200):** *frezzeria San Marco, San Marco, 1232 ☎ 041 523 38 51* [W ilballodeldoge.com](http://ilballodeldoge.com). *Dag. geopend 10.00-20.00 u.* Heel veel maskers aan het plafond, miniatuurtheaters en prachtige gelaarde katten, conform de echte Venetiaanse traditie. Nog een winkel in dezelfde straat met maskers en kostuums. Antonia Sautter, de eigenares, organiseert er een van de mooiste feesten van het Carnaval, het *Ballo del Doge*. Haar atelier kun je alleen op afspraak bezoeken. Inlichtingen in de winkel.

**☑ Il Tempio della Musica (detailkaart I D3, 203):** *ramo del Fondaco dei Tedeschi, San Marco, 5368 ☎ 041 523 45 52. Vlak bij de Ponte di Rialto Gesloten op zo.* Zoals de naam al aangeeft een winkel gespecialiseerd in muziek: klassiek, opera, jazz ... Maar ook in hedendaagse Italiaanse zangers. Altijd gul met aanbiedingen en goede adviezen.

 **Biblioteca nazionale Marciana (of biblioteca Vecchia, detailkaart II D4):** piazza San Marco 52. Toegang in het verlengde van het Museo Archeologico (met hetzelfde kaartje en identieke openingstijden als voor het Museo Correr). Het is in de 16de eeuw gebouwd door Sansovino (de belangrijkste architect van die tijd) en herbergt een bibliotheek waarvan je alleen de 'monumentale' zalen kunt bezoeken. Al vanaf het begin telde het gebouw een collectie boeken over de Republiek (zo'n duizend van de waardevolste Griekse manuscripten). De plafonds zijn versierd met grotesken op een gouden achtergrond (kleine tafereeltjes die in die tijd erg in trek waren), een werk van Veronese, maar ook Bernardo Strozzi maakte er enkele. De muren zijn geschilderd door Tintoretto en andere kunstenaars. Aan weerskanten van de monumentale deur die naar de vestibule leidt hangen nog twee Veroneses!

Ook die vestibule is een must. Je ontdekt er de **wereldkaart van Fra Mauro** (1450). Geen wereldbol (zoals de twee van Coronelli), maar een weergave van de wereld in de 15de eeuw. Het geheel werd vlak geschilderd en getekend binnen een verticale cirkel. De monnik die de kaart maakte, had San Michele de Murano nooit verlaten. De wereldkaart dateert uit de tijd voor de ontdekking van de Nieuwe Wereld in 1492. Afrika is nog wat onzeker, de Portugezen waren amper begonnen met de ontdekking van de kustlijn van dit nieuwe continent. Zie hoe Jeruzalem in die tijd in het centrum van de wereld lag.

 **Palazzo Ducale (Dogepaleis; plattgrond IV en detailkaart II E4):** ☎ 041 271 59 11 of 0848 082 000 🌐 [palazzoducale.visitmuve.it](http://palazzoducale.visitmuve.it). Dag. geopend april-okt. 8.30-18.30 u, nov.-maart 8.30-17.30 u. De kassa sluit 1 uur vroeger. Gesloten 25 dec. en 1 jan. Tip: koop je kaartje in

het Museo Correr en niet hier, waar de wachtrij langer is. Audiogids: € 6. Meertalige rondleiding: bel van tevoren op of vraag na bij de ingang, de uren wisselen. Meertalige uitleg bij de werken. Cafeteria en boekwinkel.

### Verblijf voor de dogen en de Staat

Een meesterwerk van de Venetiaanse gotiek. Ondanks de enorme omvang van de dogeresidentie wekt het gebouw geen logge indruk. Dit is te danken aan een slim bouwkundig procedé, omkering van massa, waardoor de compacte constructies zich hoog bevinden, terwijl de benedengalerijen heel fijn zijn afgewerkt, wat de luchtigheid van het geheel benadrukt. Alles lijkt op miraculeuze wijze te rusten op de dunne zuiltjes. Wat je niet ziet, zijn de enorme houten heipalen die op de bodem van de lagune staan.

Dit paleis was niet alleen de residentie van de dogen. De woonruimten (eerste verdieping) maakten maar een klein deel uit van het gebouw. Drie vierde van het gebouw werd ingenomen door politieke en gerechtshorganen van de staat (Raad van Tien, de Veertig, Senaat, Grote Raad). Ook de geheime politie had er kantoren. De bekende Brug der Zuchten leidt rechtstreeks naar de gevangenis.

### Het bezoek

Het bezoek aan het paleis brengt je naar drie grote ruimten: **de verblijven, de institutionele zalen en de gevangenis.**

- Je komt binnen via de *porte del Frumento*, tegenover de *bacino San Marco*. Schitterende binnenplaats met een elegante renaissancevleugel van Pietro Lombardo en zijn twee zonen, de voorgevel van de Orologio en de waterputten met bronzen randen.

## GESCHIEDENIS

**IN DE BEK VAN DE LEEUW** | Op de eerste verdieping van het Palazzo Ducale zie je een verontrustende leeuwenbek (*bocca di leone*) in de muur. Deze diende als brievenbus voor aanklachten (er zijn er nog meer in de stad). Tot de 14de eeuw konden men die anoniem indienen, maar door het misbruik ervan tegen onschuldigen moesten ze later ondertekend zijn. Bij onterechte beschuldiging kreeg de aanklager de doodstraf. Het aantal brieven nam aanzienlijk af ...

HET PALAZZO DUCALE DEED VROEGER DIENST ALS  
RESIDENTIE VAN DE DOGEN EN ZETEL VAN DE REGERING.



- Neem de eerste trap rechts naar de zalen. Hier kom je in de loges, met prachtig kantwerk rond de zuilen en uitzicht op het binnenplein. Leeuwenmuil (*bocca di leone*) in de muur. De *scala d'Oro* (gouden trap) met weelderig stucwerk op de plafonds ernaast leidt naar de woonvertrekken van de doge, de eerste stop van je bezoek. De gouden bladeren op de trap zijn bedekt met 24-karaats bladgoud.

### Vertrekken van de doge

Halverwege de trap aan de rechterkant heb je toegang tot de eerste vertrekken. Die ruimten van de woonvertrekken hadden niets privé's, hier speelde het publieke leven van de doge zich af. De intiemere vertrekken liggen wat meer achteraan. De doge ging er slechts binnen na aflegging van de tekenen van zijn ambt. Het is moeilijk je voor te stellen hoe de doge hier leefde, er staat geen meubilair. Wel te zien zijn de prachtige versiering en schilderijen in de zaal. Bij deze de meest opmerkelijke:

- **Scarlattizaal:** prachtig bewerkt plafond en een *Madonna met kind* van Titiaan.
- **Zaal van de Ring:** hier ontving de doge zijn gasten. Zijn blazoens werd er tentoongesteld. Deze

grote ruimte heeft de traditionele vorm van de oudste Venetiaanse huizen. De kaarten die op de muren geschilderd waren, moesten in de periode van de almachtige Serenissima indruk maken op de bezoekers.

- **Grimanzaal:** deze ruimte wordt volledig gedomineerd door *De leeuw van San Marco*, een werk van Vittore Carpaccio. De gevleugelde leeuw was natuurlijk het symbool van de evangelist Marcus.
- **Stucwerkzaal:** in tegenstelling tot de andere zalen is deze ruimte versierd met standbeelden. Wees niet verbaasd hier een standbeeld van de Franse koning Hendrik III te vinden, dat toegeschreven wordt aan Tintoretto. Hij maakte een tussenstop in Venetië in 1574 voor hij naar Frankrijk terugkeerde om er gekroond te worden.
- **Zaal van de filosofen:** een van onze lievelingszalen vanwege een eigenaardigheidje: ga door het deurtje in de rechtermuur, dat leidt naar de privétrap van de doge. Ga een paar treden omhoog en draai je om. Prachtig! *Sint-Christoffel* geschilderd door Titiaan. Origineel omdat de heilige de lagune van Venetië te voet oversteekt. Een ongewoon beeld en een heel persoonlijke interpretatie van de schilder.